

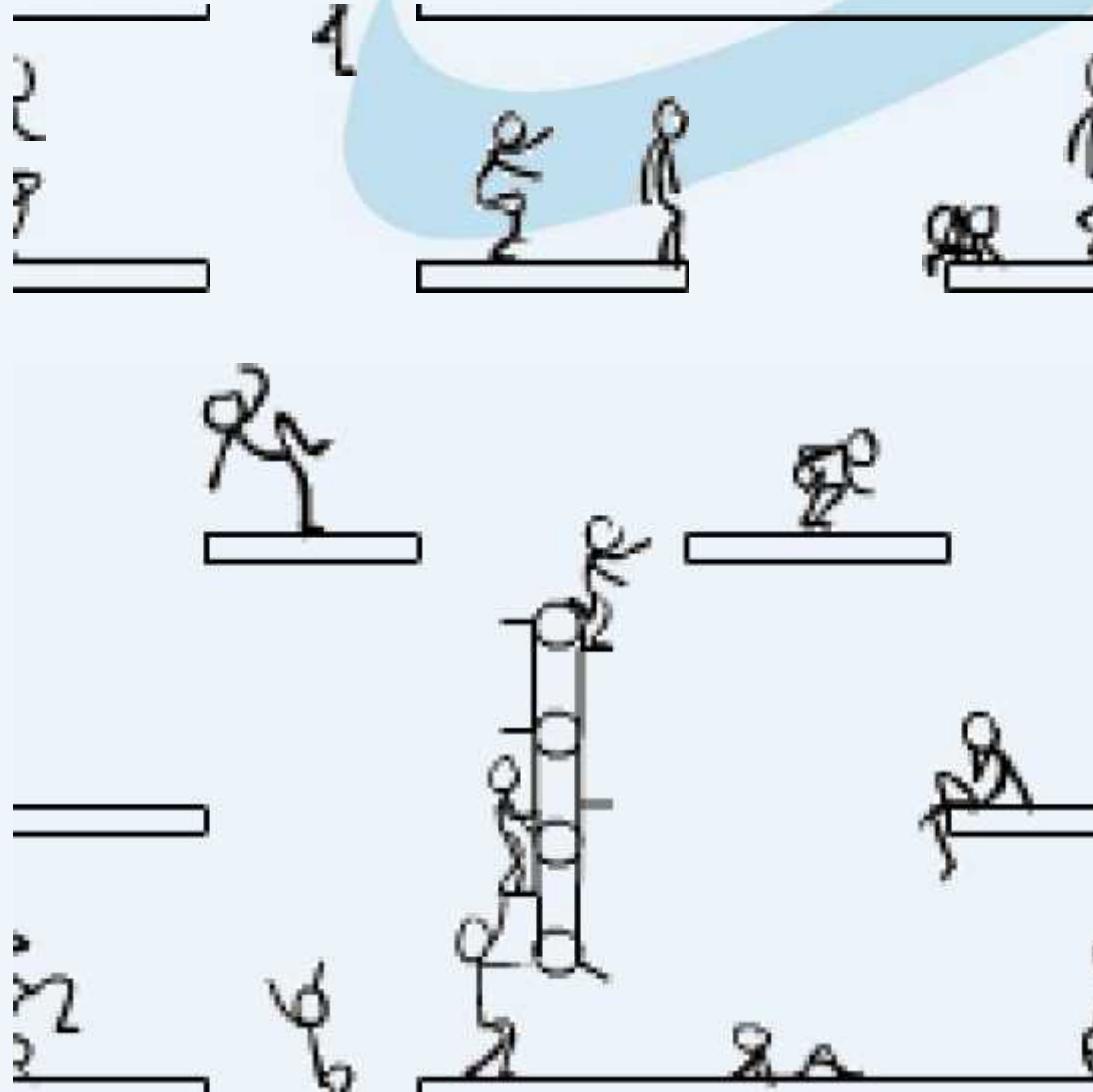
9. Taşıtanlar Forumu

**Nereye Gittiğimizi Biliyor muyuz?
Hayatın Bize Gösterdiklerinden
Memnun muyuz?**

27 Ekim 2015 – Ankara

Rıdvan Uçar
Yönetim Kurulu Üyesi

Durum Analizi (İşler Nasıl?)

Kamu Ne Demek?

1. Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü

2. Bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme

Hepimiz Kamu'nun parçasıyız

Tanımlar

Trading Hub = Ticaret Merkezi

**Malların başka yerlerden
getirilip satıldığı yer**

*a place where goods from
other places are bought and sold*

Kaynak: Cambridge Dictionary

Merkez

**Bir işin yoğun olarak
yapıldığı yer**

Kaynak: Türk Dil Kurumu

Ticaret Merkezi

**Ticaretin yoğun olarak
yapıldığı yer**

Tanımlar

Transit

Malların veya kişilerin bir yerden başka bir yere hareketi

The movement of goods or people from one place to another
(Taşıma-Nakliye)

Kaynak: Cambridge Dictionary

Transit Hub = Taşıma Merkezi

Kaynak: Cambridge Dictionary

Tanımlar

Trading Hub

Malların başka yerlerden getirilip satıldığı yer

Transit Hub

Malların veya kişilerin bir yerden başka bir yere taşıma merkezi

Tanımlar

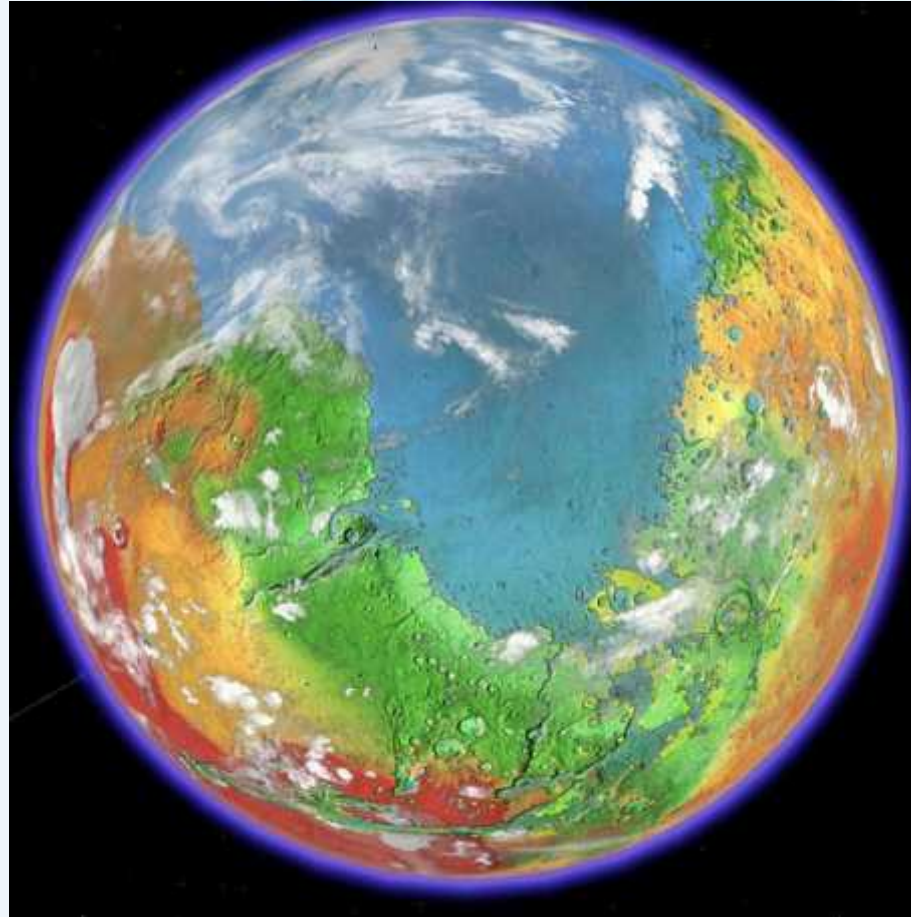

Bu tanımlamalara göre aşağıdaki başlıklar ne ifade ediyor?

Turkey's role as a **transit hub** for the supply security of somewhere

*Bir yerin temin güvenliği için **taşıma/geçiş/nakliye merkezi** olarak Türkiye'nin rolü*

Mars'ta Doğal Gaz Ticareti Simülasyonu

Mars'ta Doğal Gaz Ticareti Simülasyonu

Mars'ta Doğal Gaz Ticareti Simülasyonu

Doğal Gaz'a sahip ülke olarak (Ülke A), doğal gazı olmayan ama hem doğal gaz tüketen hem de tüketim noktalarına ulaşmamız için ihtiyacımız olan ülkeden (Ülke C) ne bekleriz?

1. Bize %100 bağımlı olmasını, tüm doğal gaz ihtiyacını bizden karşılamasını isteriz,
2. Ülkesindeki piyasa koşullarının bizim gazımız dışında gaz getirilmesine izin vermemesini isteriz
3. Ticaret merkezi olmamasını, böylece kontrat fiyatını kendimiz belirleyebilmek isteriz,
4. Büyük tüketim bölgesine gaz satabilmemiz için ülkesinden transit boru hatları geçirmemize izin vermesini isteriz.

Mars'ta Doğal Gaz Ticareti Simülasyonu

Doğal Gaz tüketen bölge (Ülke B), doğal gaz ihtiyaçlarını karşılamak için hangi şartların gerçekleşmesini ister?

1. Kaynak ülke (Ülke A) ile direkt pazarlık yapıp, pazarlıklarında alım fiyatlarını kendileri belirlemek ister,
2. Geçiş ülkesinin risklerini almak istemez, boru hattının direkt kendisine gelmesini ister,
3. Kendi bölgesinde ve kontrolünde bir ticaret merkezi kurmak ister, böylece kaynak ülkeler ile pazarlıklarında Ülke A'nin fiyatlarını değil bu «hub» fiyatlarını kullanmak ister
4. Kendilerini etkileyebilecek ve kontrolleri dışında gelişebilecek bir ticaret merkezi oluşmasını istemez
5. Ürün/Kaynak çeşitliliğini artırarak, Ülke A'ya çok bağlı kalmamak ister

Mars'ta Doğal Gaz Ticareti Simülasyonu

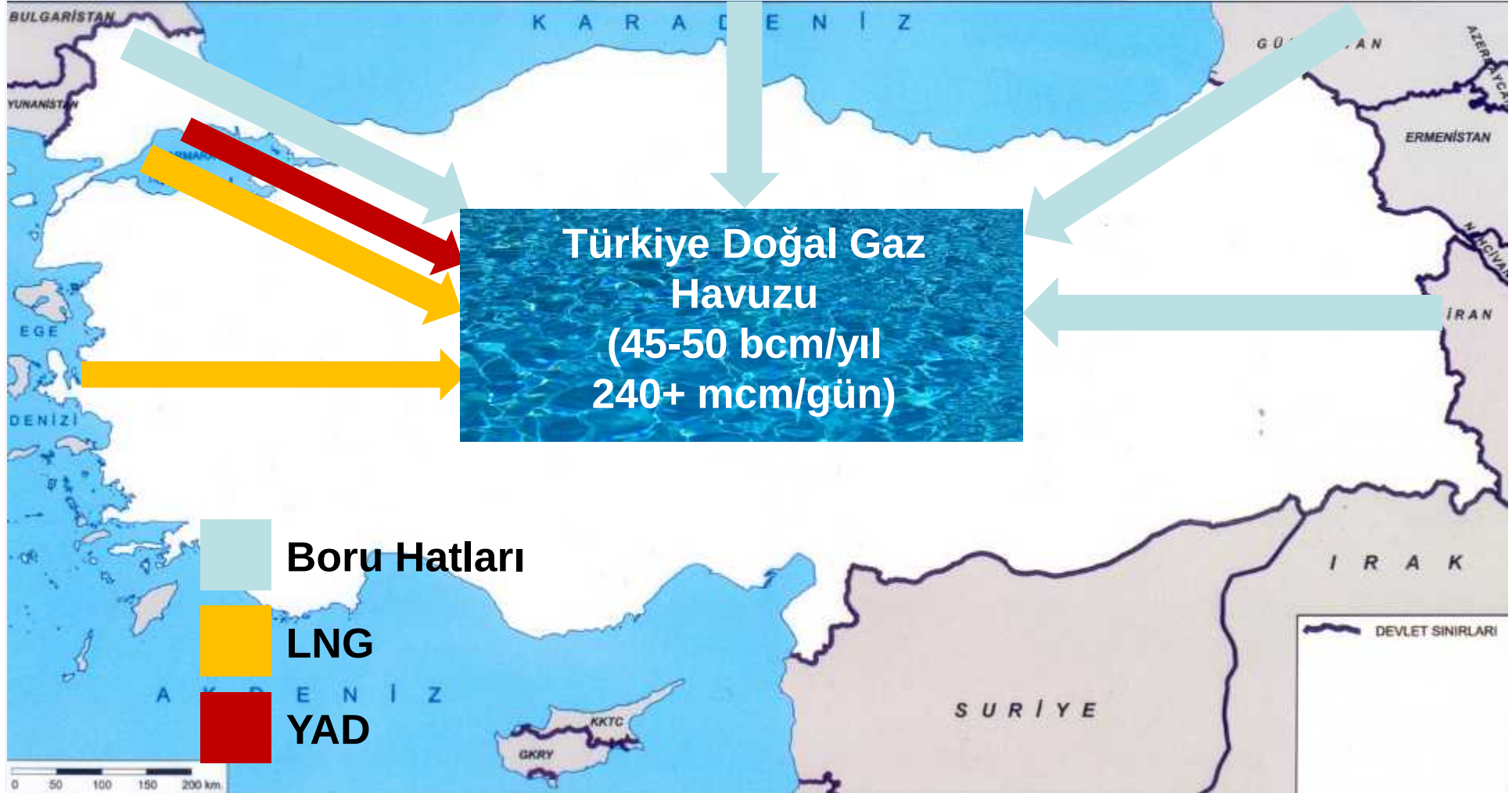
Bu durumda Ülke C'nin bir «ticaret merkezi» olmamasının bizim için (Ülke A) sonuçları nelerdir?

1. Kaynak ülke olarak fiyatlarımızı kendimiz belirleyebiliriz,
2. Ülke C ile gerektiğinde gaz fiyatlarını farklı müzakerelerde konu edebiliriz,
3. Ülke C'nin değişik koşullardaki gaz ihtiyacını karşılarken, diğer büyük tüketim bölgelerine geçiş için izin isteyebiliriz,
4. Tüketim ülkeleri ile kendimiz görüşme yaparak, farklı esneklikleri olan ülkeler için farklı fiyat politikaları yaratabiliriz,
5. Tüketim ülkeleri Ülke C'nin iç risklerini almadan, Ülke C'yi transit ülke olarak tanımlayabilir,
6. Ülke C'yi taşıma merkezi konumuna getirebiliriz.

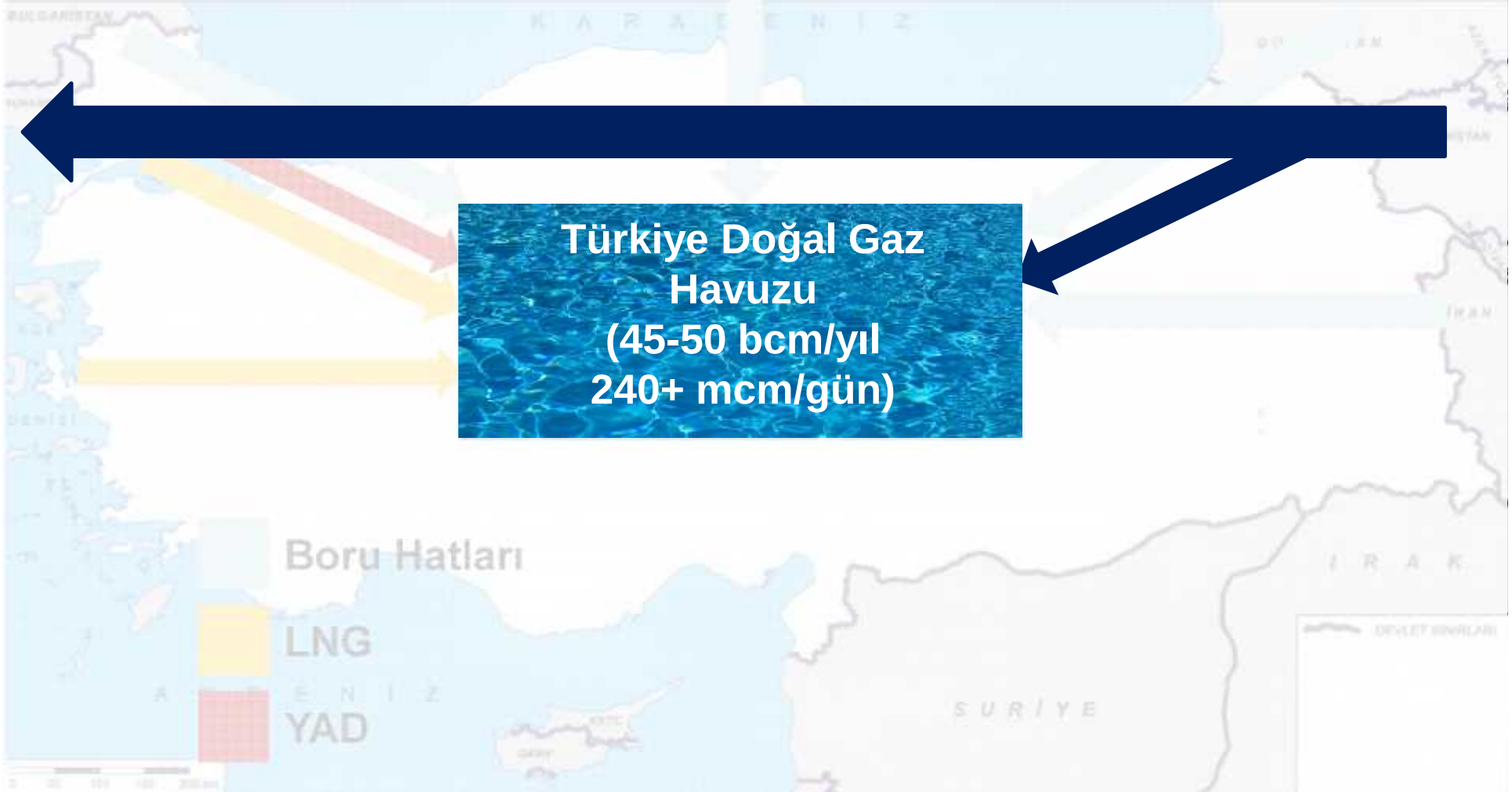
Dünya'da Durum Nasıl?

Dünya'da Durum Nasıl?

Dünya'da Durum Nasıl?

Dünya'da Durum Nasıl?

The map shows Turkey and its neighbors: Bulgaria, Georgia, Armenia, Iraq, and Syria. The Black Sea (KARASENİZ) is to the north, and the Aegean Sea (EĞE DENİZİ) is to the west. A legend in the bottom left corner identifies "Boru Hatları" (Pipeline) with a grey line, "LNG" with a yellow square, and "YAD" (Offshore) with a red square. A large blue double-headed arrow points from the top left towards the central text box. Several colored arrows represent gas flows: a red arrow from the north, a yellow arrow from the west, and a grey arrow from the east. A blue box with white text is centered over the map.

**Türkiye Doğal Gaz
Havuzu
(45-50 bcm/yıl
240+ mcm mcm/gün)**

**Bu Durum bir «Ticaret Merkezi»
Olarak Tanımlanabilir mi?**

**Ya da
«Transit Hub» Tanımı Bu Olabilir mi?**

*Malların bir yerden başka bir yere hareketi
Malların bir yerden başka bir yere taşınma merkezi*

Ticaret Merkezi Olmak için Ne Olması Gerekir?

Türkiye Doğal Gaz Havuzu

Algı Gerçektir

Perception is Reality

Türkiye'yi canlı veya cansız bir varlık ile temsil etseydiniz, neye benzetirdiniz?

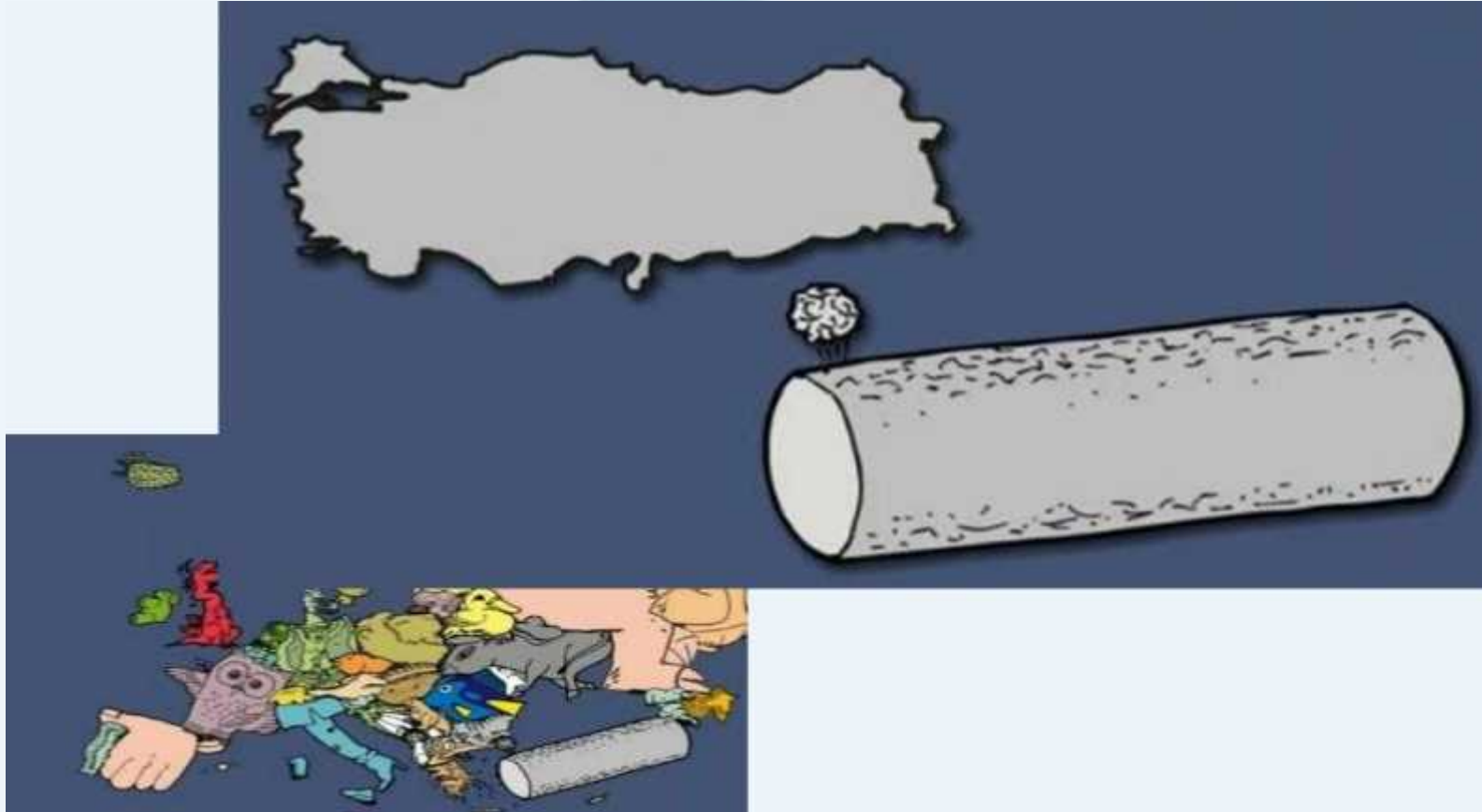

Algı Gerçektir

Perception is Reality

Türkiye'yi canlı veya cansız bir varlık ile temsil etseydiniz, neye benzetirdiniz?

Bilginin Önemi

Gazetede yazanların ötesinde düşünülmesi gerekiyor:

'Enerjide her yol Türkiye'ye çıkıyor'

AB ülkeleri, Rusya ile ileriki dönemde yaşanacak olası enerji krizine karşı yeni strateji arayışında. 'e konuşan Avrupalı üst düzey diplomatik kaynaklar, "Sonuçta her yol Türkiye'ye çıkıyor. Türkiye enerjide merkez" diyor

Türkiye
Alternatifsiz güzergah

'Enerjide her yol Türkiye'ye çıkıyor'

Doğalgazda kozlar
Türkiye'nin elinde!

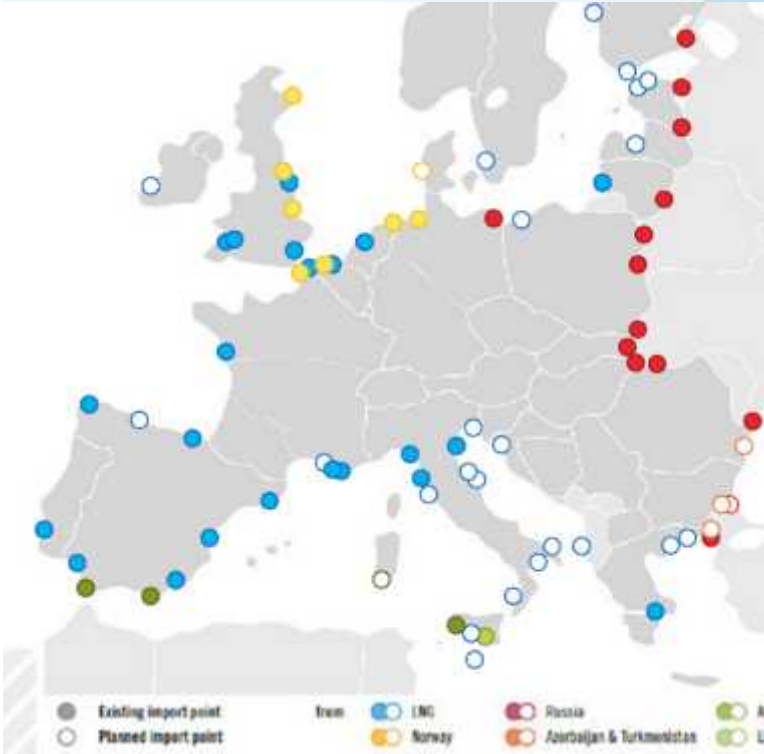
 **TÜRKİYE'NİN
BORUSU ÖTÜYOR**
Türkiye'den geçen ve gelecek

TÜRKİYE
alternatifsiz

Hangisi Doğru?

Avrupa ve Türkiye'nin Doğal Gaz İthalat Noktaları:

Ticaret Merkezi Olunmamasının Sonuçları?

1. Kaynak çeşitliliğinin sınırlı kalması,
2. Kaynak ülkelerin her kontrat döneminde pazarlıklarında daha güçlü olması,
3. Tüketim ülkelerinin temin güvenliğinde geçiş ülkesi olarak önemli rol almaya devam edilmesi,
4. Gazın gazla rekabetinin sağlanamaması,
5. Global pazarda oluşan fırsatlardan yeterince yararlanılamaması

**Bir ticaret merkezi (trading hub)
olunamıyorsa, ancak bir geçiş merkezi
(transit hub) olunabilir.**

«Geçmişten Öğren, Bugün İçin Yaşa, Yarın İçin Umutlu Ol.

Önemli olan Sorgulamayı Durdurmamaktır»

Albert Einstein

Gelecek ile İlgili Sorgulanması Gereken Sorular

1. Bir kaynağa en fazla ne kadar bağlı olunmalı?
2. Global doğal gaz pazarında ne gibi değişiklikler olacak ve buna göre nasıl bir strateji belirlenmeli?
3. Gerçekten bir ticaret merkezi olmak isteniyor mu?
4. Ticaret Merkezi denince ne anlıyoruz?
5. Ticaret merkezi olunmasının kime, ne avantajları ve dezavantajları var?
6. Mevcut projelerle ticaret merkezi olunabilir mi?
7. Bugün ve gelecekte ülkemizin mevsimsel darboğazlarına sebep olan talebi nasıl karşılayacağız?

Dünya'dan Öğrenilen Dersler

Dünyadaki Tecrübelerden Mars'taki Ülke C'ye

10 Tavsiye

1. Hiçbir ülkeye %25'ten fazla bağlı olma, mecbur kalırsan da diğer ülkelerle ve farklı kaynaklardan gelen gaz için inter-konnektörler ile kötü zamanlar için tedbir al, politik gelişmelerden olumsuz etkilenebilirsin
2. Kontratlarının ve altyapının izin verdiği esnekliğe uygun profilde tüket veya tüketim profiline uygun arz tasarımı yap, al ya da öde veya asgari yazlık kısıtlamalarına takılabilirsin
3. Arz güvenliğinin kimin sorumluluğunda olduğu çok açık olsun, bu kuruluş/makam yukarıdan her şeyi izlesin, yönetsin, sahibi belli olmazsa bir süre sonra tartışma çıkabilir
4. N-1, N-2 stratejin olsun, bir gün gerçekleşebilir,
5. En zor, en soğuk günde bile talepten daha fazla gazın olsun, gaz kesintisini sadece çok çok acil durumlara bırak

Dünya'dan Öğrenilen Dersler

Dünyadaki Tecrübelerden Mars'taki Ülke C'ye

10 Tavsiye

6. Sakın sübvansiyon yapma, gazın bedelinin ne olduğunu ve kullanım profiline bir fiyatı olduğunu herkes bilsin, sonra sübvansiyonu geri alamazsan sorunlar büyüyebilir,
7. Pazarı liberal yap, özelleştirme!
8. Ne olursa olsun, sadece boru gazına bağlı olma, istediğin zaman yeraltı deposu veya LNG'den günlük talebin %30'unu vermeye çalış, ama moleküllerin renklerine de dikkat et,
9. Kendini bir transit ülkesi olarak konumlandırma, bir ticaret merkezi olmaya çalış, bunun için de günlük arz talebinin en az 1.5 katı gazı sağlayacak ve iletebilecek altyapın olsun
10. Elektrik ve gaz piyasalarını birbirine karıştırma, sonra çözemeyebilirsin

Görünenler ve Gerçekler

Görünenler ve Gerçekler

Aynı gün 2 haber, 02/07/2015

Ukrayna, Rusya'dan doğalgaz alımını durdurdu

ANKARA (AA) - Ukrayna'nın Naftogaz şirketinin, Rus enerji firması Gazprom'dan doğalgaz alımını durdurduğu bildirildi.

Naftogaz'dan yapılan açıklamada, bu yılın ikinci çeyreğini kapsayan doğalgaz anlaşmasının süresinin dolması ve yenisinin yapılmaması üzerine Naftogaz, 1 Temmuz itibarıyla Rusya'dan doğalgaz ithal etmeyecek.

Açıklamada, Ukrayna üzerinden Türkiye ve Avrupa ülkelerine gönderilen Rus gazında herhangi bir kesintinin söz konusu olmayacağı kaydedildi.

Naftogaz'ın, doğalgaz tedarikine ilişkin Gazprom'la yeni bir anlaşma yapmaya hazır olduğu belirtilen açıklamada, Avrupa Birliği'nin desteğiyle yeni bir anlaşma konusunda adımlar atılmasının tüm tarafların yararına olacağı vurgulandı.

Avrupa Birliği, Rusya ve Ukrayna arasındaki doğalgaz görüşmeleri dün Avusturya'nın başkenti Viyana'da başlamıştı. Rus Enerji Bakanı Aleksandr Novak, pazartesi günü yaptığı açıklamada, Ukrayna'ya ihraç ettikleri doğalgazda bin metreküp başına 40 dolar indirim yapabileceklerini söylemişti.

Rusya Ukrayna'nın gazını kesti

Rus doğalgaz şirketi Gazprom, Kiev yönetiminin Rusya'dan doğalgaz alımını durdurduğunu açıklaması üzerine Ukrayna'ya doğalgaz akışını kesti.

Şirketten yapılan açıklamada, "Ukrayna Temmuz ayı için gazın parasını ödemedi. Bu nedenle Gazprom 1 Temmuz saat 10.00 itibarıyla Ukrayna'ya gaz akışını kesti" denildi. Avrupa Komisyonu Yardımcı Başkanı Maros Sefcovic ise, Avrupa Birliği'ne gaz tedarikinin bu karardan etkilenmeyeceğini söyledi.

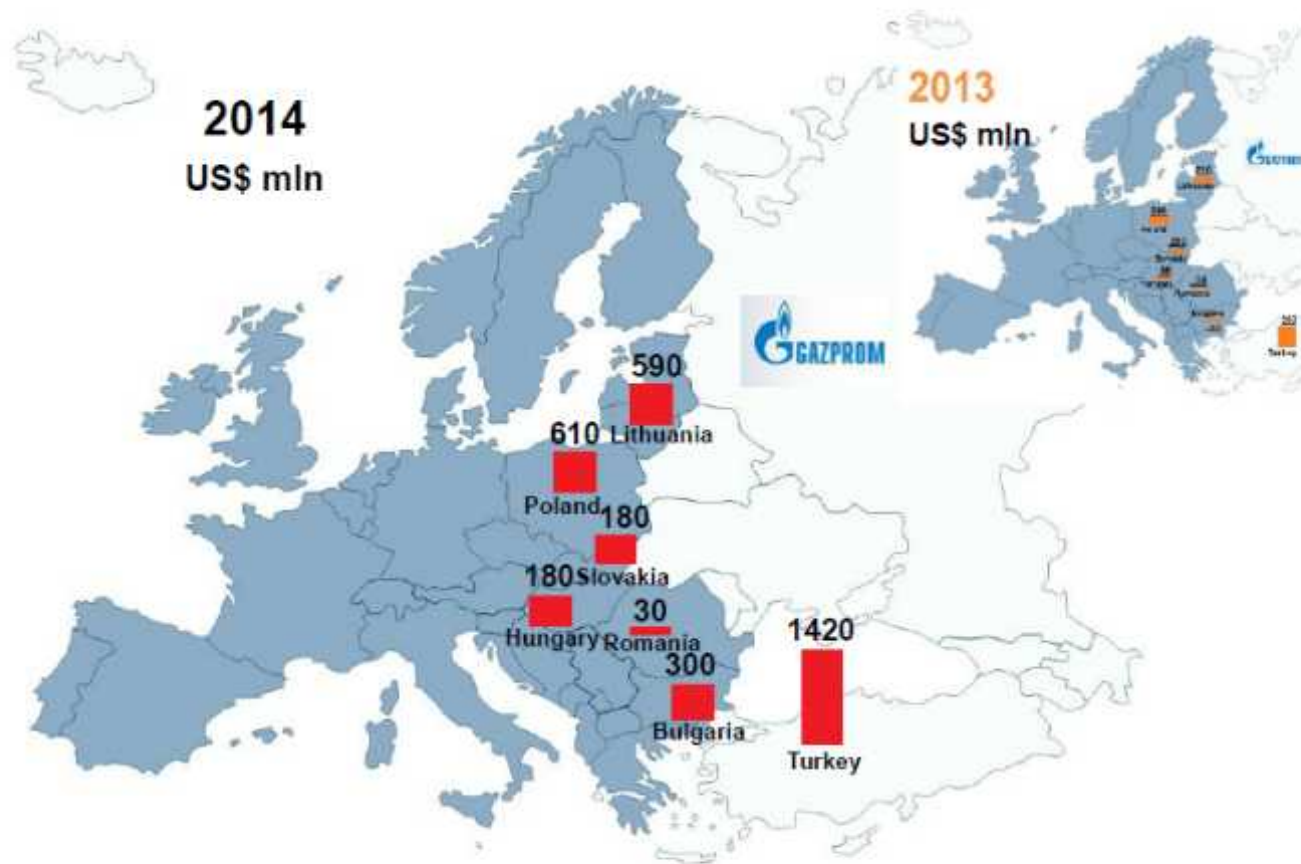
Krizin yaşandığı dönemde Rusya Ukrayna'ya doğalgaz satışını durdurduğunu açıklamış, Avrupa Birliği'nin arabuluculuğuyla enerji krizi aşılmıştı. Rusya paranın peşin ödenmesi koşuluyla gaz tedarikine devam etmeyi kabul etmişti.

Ticari Merkez Olmak Ne Kazandırır?

Selected countries "excess" cost of supply over hub

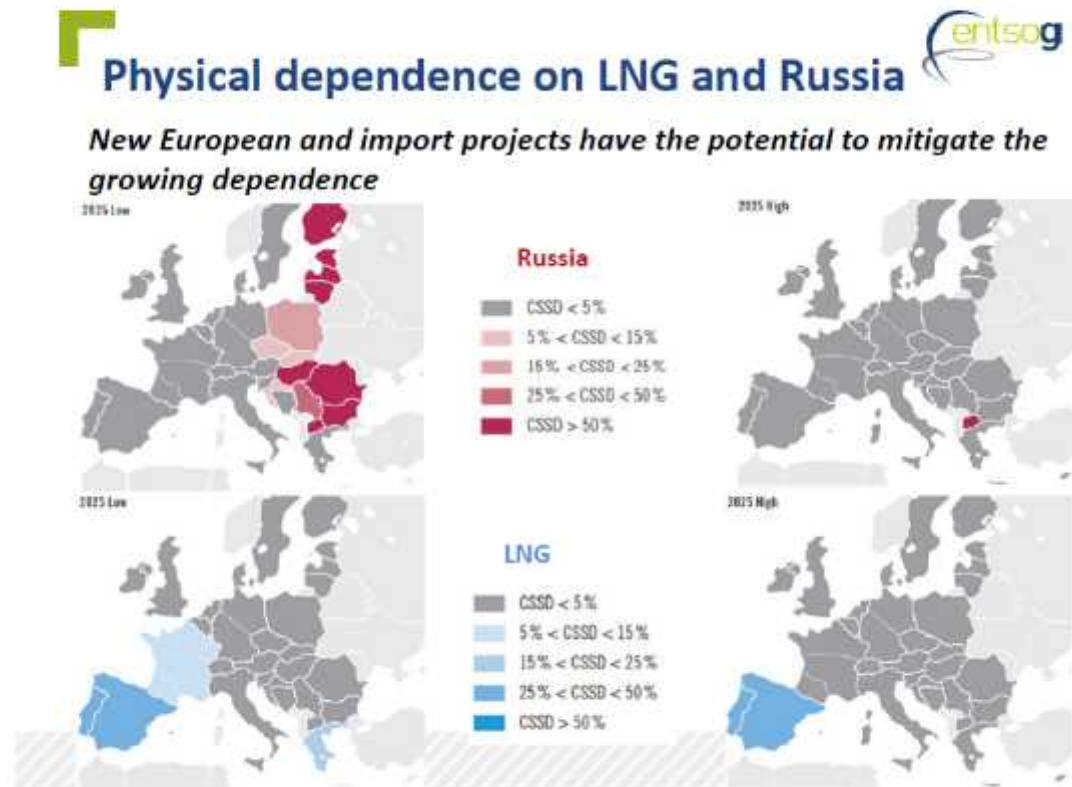
Yeni Tanımlar

Cooperative/Uncooperative Supply Source Dependence?

Uncooperative Supply Source Dependence (USSD)

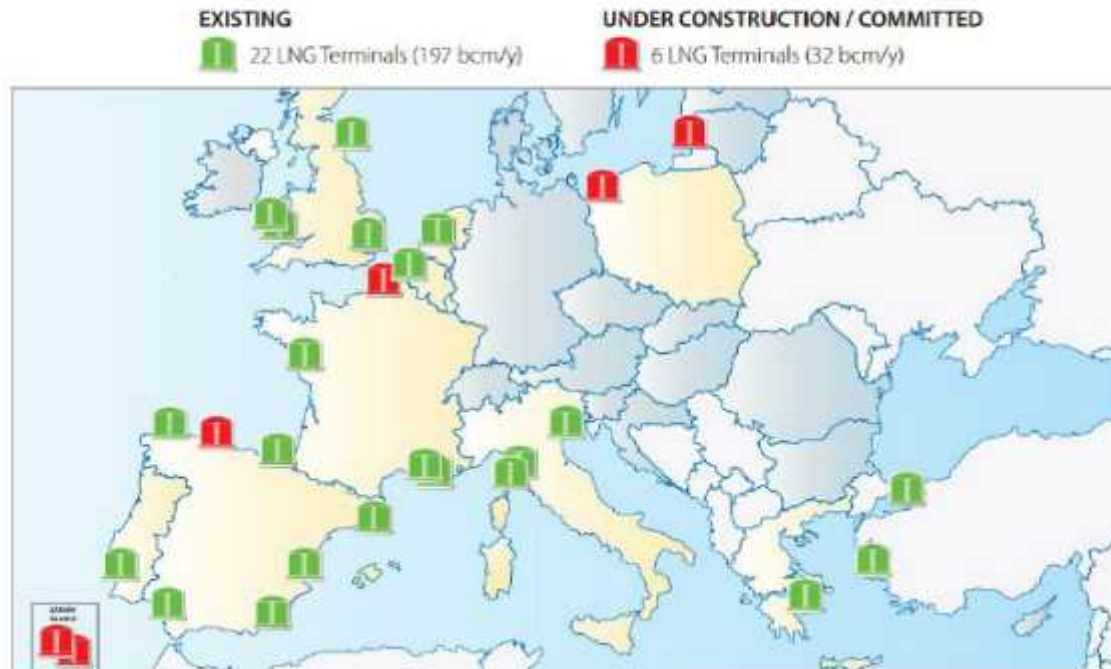
Cooperative Supply Source Dependence (CSSD)

Ticari Merkez Olmak Ne Kazandırır?

~ 197 bcm/a available LNG regasification capacity;
Currently ~75% unutilised; further capacity underway
Traded wholesale market price signals able to attract LNG

Gerçeęi Yok Sayabiliriz ama Sonuçlarından Kaamayız

*"We can ignore reality
but we cannot ignore
the consequences of
ignoring reality."
- Ayn Rand*

- «Gerçek bir doğal gaz ticaret merkezi olabiliriz» diyorum ama anlamak ve anlatmak çok zor, bazen çok acı veriyor
- O zaman niye öyle diyorsun ki?
- Bilmem, acı çekmeyi seviyorum galiba...

Bir Şeyler Değişmezse, Bundan Sonra Neler Olacak?

1. Türkiye hey yıl gaz kesintileri ile kış tüketimlerini idare etmeye çalışacak,
2. Her sene kış aylarında o senenin olağanüstü kötü koşulları nedeniyle ve çok sınırlı olarak gaz kesintisine gidildiği konuşulacak
3. Türkiye her zaman gazda «short» pozisyonunda olacak ama hiçbir zaman temin güvenliği ve/veya temin sıkıntısı olduğunu kabul etmeyecek
4. Türkiye geçiş ülkesi olmak için tüm projelerde önemli ve kilit rol almaya devam edecek
5. Gaz bedelinin kullanıcıya yansması istenmeyecek, sübvansiyon olasılığı devam edecek, Botaş'ın fiyatı piyasada hakim fiyat olacak
6. Botaş her zaman özel sektör için kurtarıcı rolünü devam ettirecek
7. 2019 yılında, 2021-2066 yılları arasında sona erecek boru gazı kontrat görüşmelerine başlanacak ve bugüne benzer sorunlar ile karşılaşacağız
8. Özel sektörün rolü belli olmayacak, yatırım yapmayacak veya yapamayacak, tüm yük devletin (Botaş'ın) üzerinde kalacak
9. Özel sektör arz güveliğinde rol alamayacak, liberalleşmeyen ama özelleşen pazarda kendisine verilen dar alanda kalacak
10. Özel sektör bile kendi arasında «liberal pazar nedir ve gerçekten istiyor muyuz?» tartışmalarına devam edecek
11. Özel sektörün kazandığı ve kaybettiği para bir gündem maddesi olarak her zaman konuşulmaya devam edecek
12. Sektör temsilcilerinin kalitesi bugüne göre yüksek olmayacak, hatta sadece ve sadece ticaret odaklı bir insan kaynağı havuzu oluşacak

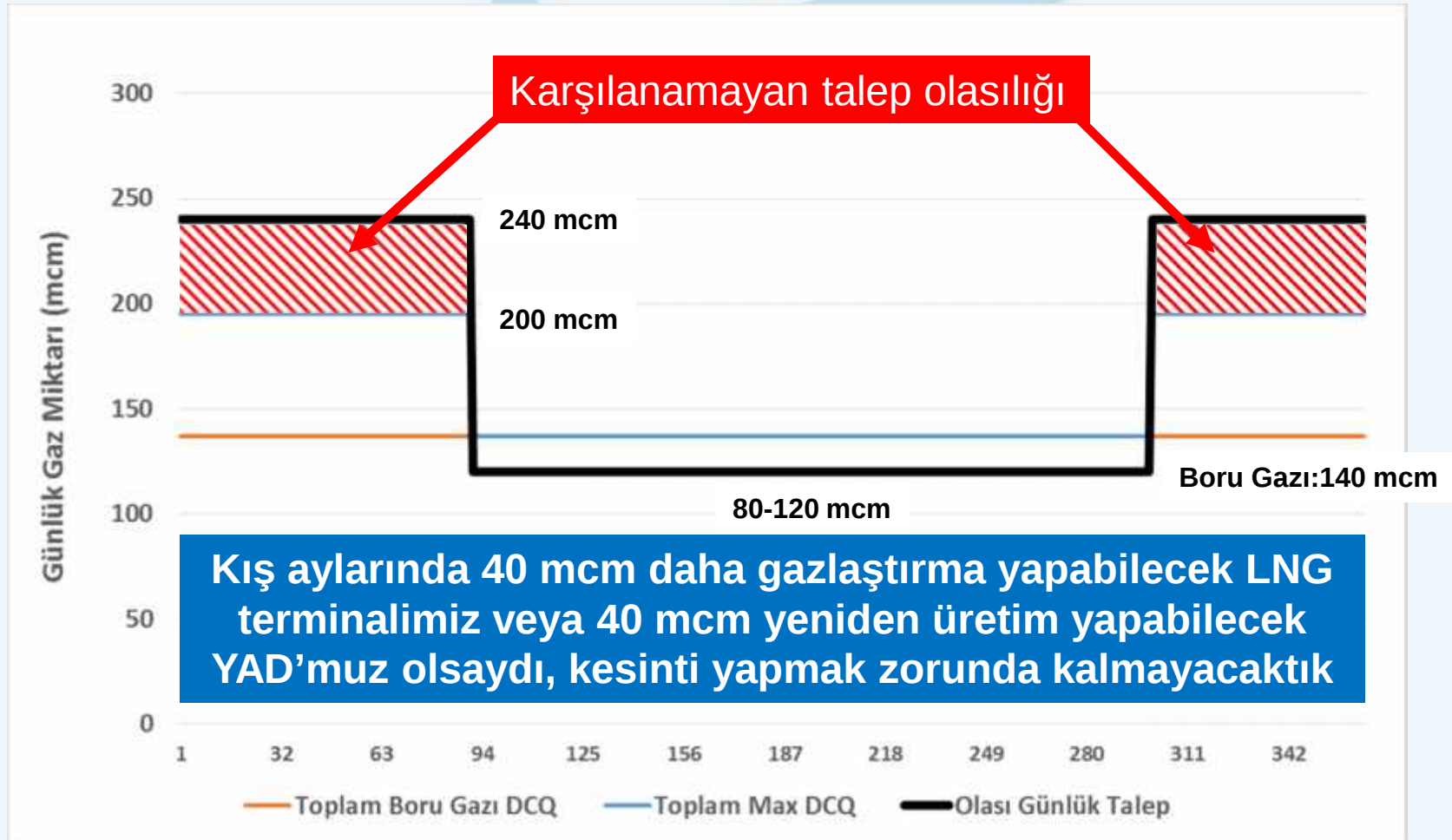
Bir Şeyleri Değiştirirsek, Neler Konuşacağız?

1. Her an ihtiyattan fazla gaz olduğu için, satılmak istenen her molekül gaz, diğer bir molekül gaz ile rekabet edecek,
2. Gazda «long» pozisyonda olduğumuz için talep eden ülkeler bizden gaz almak isteyecek,
3. N-1 ve N-2 stratejimiz olduğu için her sene lodos çıktığı günlerde kriz yaşamayacağız, bir kompresör arızasında iletim sistemi sorun yaşamayacak,
4. Sübvansiyon olmadığı için gazın bedelini herkes kabul edecek ve profiline göre ödeyecek,
5. Botaş'ın pazar payını değil, hub fiyatlarındaki dalgalanmaları ve diğer ülkelere sattığımız gazdan elde edilen gelirleri konuşacağız,
6. Botaş isterse yurt içinde bir oyuncu olacak ama yurt dışında kaynak projelerinde bulunan bir oyuncu olabilecek,,
7. Gazı satan ülkeler ile kontrat görüşmelerinde daha güvenli ve kozu olan ülke olarak konuşacağız
8. Yerli ve yabancı yatırımcılar pazarımıza gelmek, oyuncu olmak isteyecekler,
9. Hub fiyatlarına göre harcadığımız kaynaklardan değil, eski kontratlarımıza göre elde ettiğimiz avantajlardan konuşacağız,
10. Tüm gaz projeleri Türkiye'ye gelmek, Türkiye iletim sistemine dahil olmak ve buradan müşteri bulmayı hedefleyecek,

Neden Kesinti Yaşıyoruz?

Gazda «short» olmak ne demektir?

Neden Kesinti Yaşıyoruz?

Gazda «long» olmak ne demektir?

Gazın gaz ile rekabeti ve dışarıya gaz satış imkanı

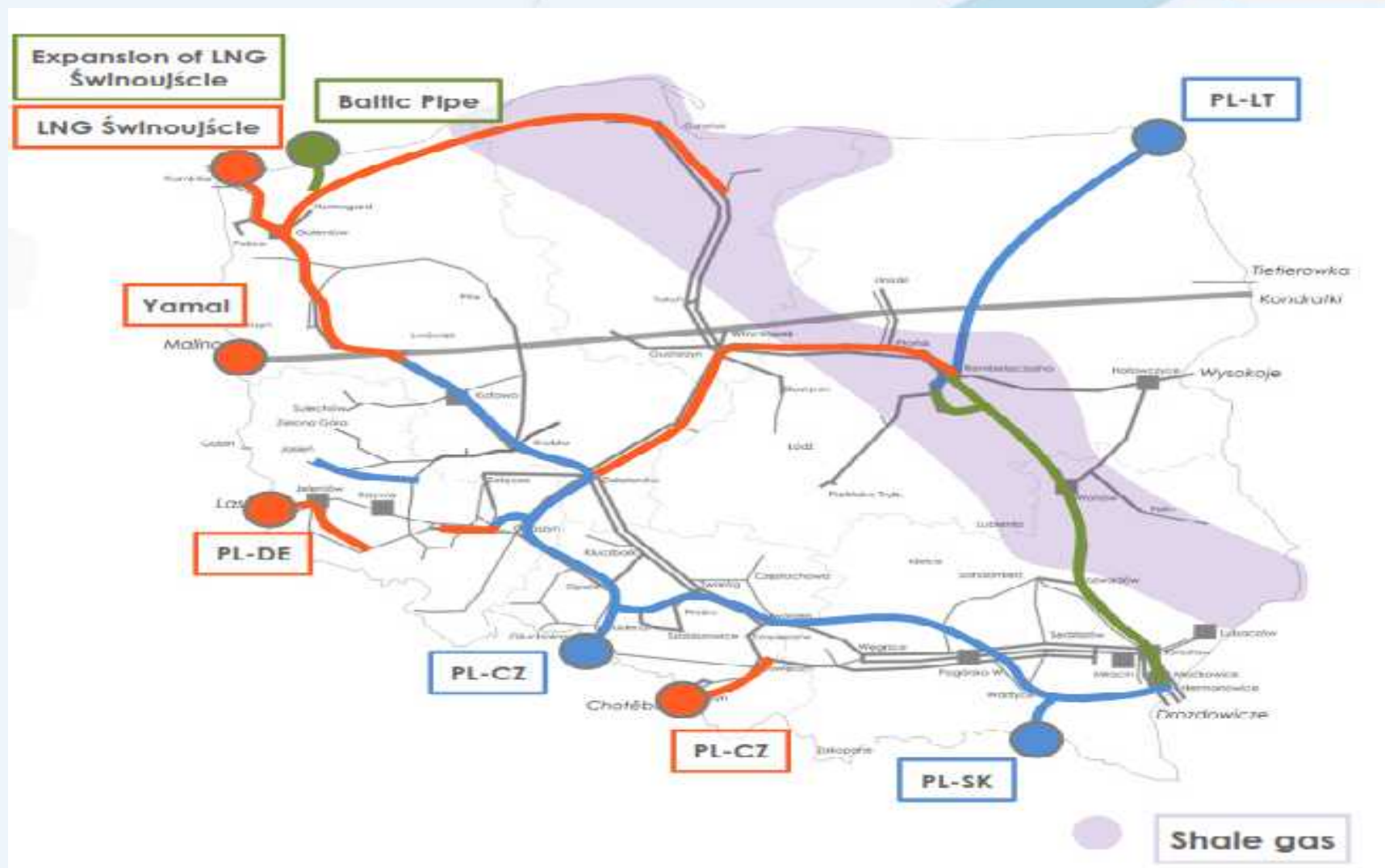

Kışlık Günlük Talepten Daha Fazla Gazımız Olsaydı...

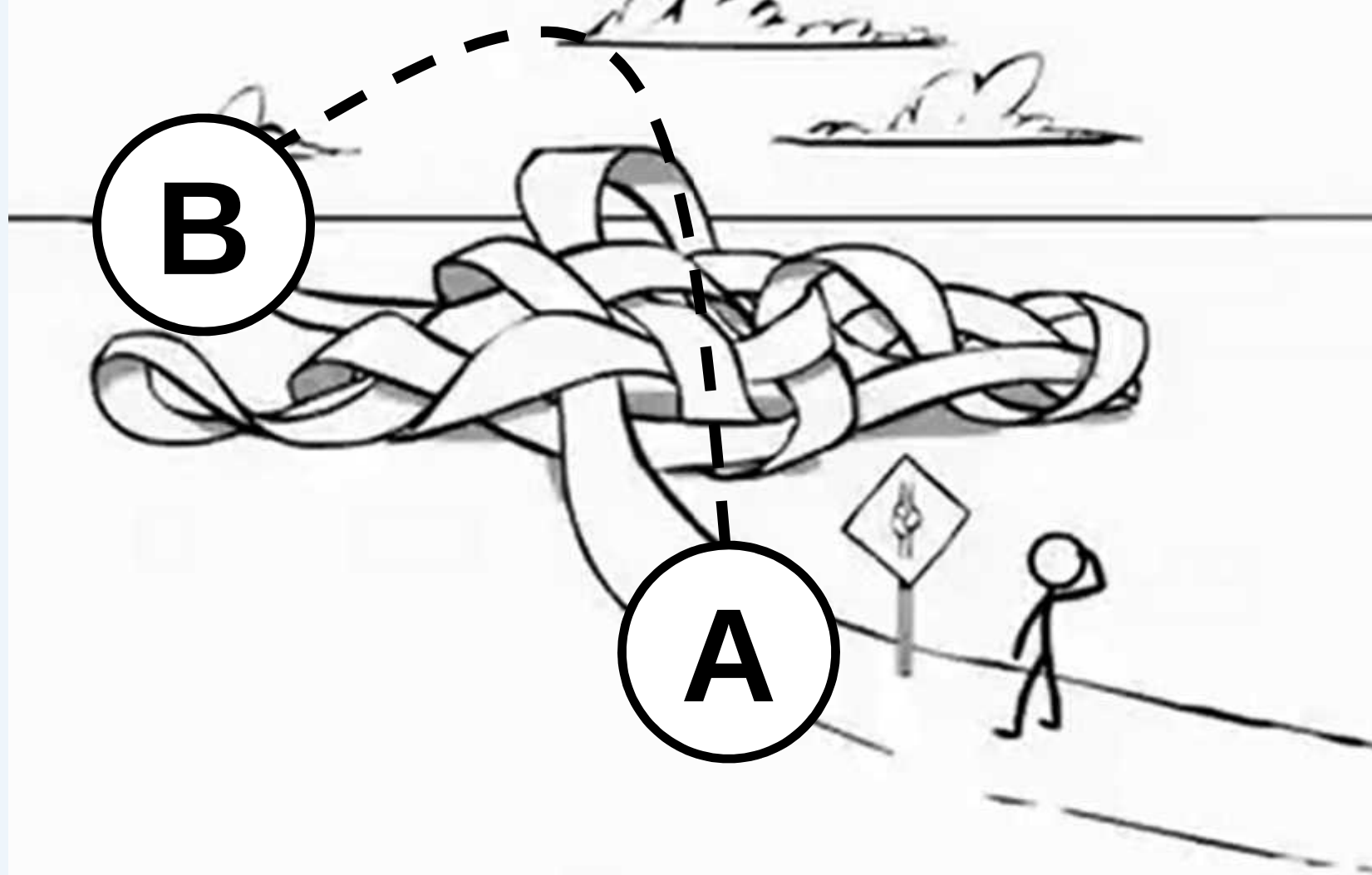
1. Her sene en az 1 kez de olsa yaşayacağımız garanti olan kesintilerden değil, N-1 stratejimiz olduğundan konuşacaktık,
2. Bundan sonraki her kontrat görüşmesinde «senden daha fazla almak istemiyorum, şu kaynaktan karşılayacağım» diyerek, «ama fiyatın nedir» diye sorabilecektik,
3. Temin güvenliğinden daha fazla konuşup, kaç farklı kaynaktan gaz alabileceğimizi görüşecektik,
4. Yakın coğrafyamızda gaza ihtiyacı olan ülkeler ile inter-konnektörler kurarak elektrik gibi gaz alışverişine başlayabilecektik,
5. Türkiye'den gaz almak isteyen ülke veya firmalar ile kendi fiyatımız üzerinden konuşabilecektik,
6. Satıcı değil, alıcı odaklı bir pazar oluşacaktı,
7. Bir sonraki aşamada (10+ yıl), kontrat görüşmelerinde petrol ürünlerinin yanına bizim fiyatımızı dahil etmek için yola çıkmış olabilecektik.

Polonya Örneği

Yol Biraz Karışık Ama Çözümü Var

İhtiyacımız Olan Her Şeyimiz de Var

Yol Biraz Karışık Ama Çözümü Var

İhtiyacımız Olan Her Şeyimiz de Var

B = En İyi Biz

«En iyi Biz» için net bir tanımlamaya ihtiyacımız var:

1. En İyi Biz: Çok iyi bir geçiş merkezi olmak
2. En İyi Biz: Çok iyi bir ticaret merkezi olmak
3. En iyi Biz: Hem çok iyi bir geçiş merkezi,
hem de çok iyi bir ticaret merkezi olmak

**Türkiye Yararına Her Sorunu
Sorgulamaya ve Çalışmaya Devam
Edeceğiz...**

**Dinlediğiniz ve Katkılarınız için
Teşekkür Ederiz...**